

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Ängskolan
i Sundbybergs kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Ångskolan. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Ångskolan i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i låg utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt samt se till att flickor och pojkar ges möjlighet att prova olika material och dess kombinationsmöjligheter med varandra.
- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet tillsammans med eleverna.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 18 november 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:12313) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärare och elever uppger att en arbetsprocess ofta inleds med att elever gör en skiss för att planera slöjdarbete och att de gör det utifrån olika inspirationskällor såsom exempelvis tidigare elevalster eller digitala instruktionsfilmer. Lärare och elever berättar att eleverna får stöd i att utveckla egna idéer. En lärare i materialinriktningen textil uppger att hen kan fråga vad elever tycker är roligast och sedan kommer de tillsammans fram till vilket föremål som eleven kan tillverka, exempelvis en huvtröja. I intervju med elever framkommer det att lärare i materialinriktningen trä och metall gör skisser för att visa elever vad de skulle kunna göra. Elever uppger att de i skisserna sedan skriver ner vilka mått arbetet ska ha och vilken färg de tänker välja innan de tillverkar slöjdalster. Såväl lärare som elever beskriver vidare att elever löpande får stöd i att pröva och ompröva olika tillvägagångssätt för

att lösa en uppgift. En lärare i materialinriktningen textil uppger att hen brukar uppmuntra elever att prova sig fram, exempelvis att sätta på muddar på en tröja. I intervju med elever framkom ett exempel där en elev, som skulle tillverka en keps, önskade använda collegetyg istället för förslaget twillyt som angavs i mallen. Eleven förde dialog med läraren om att använda annat material och läraren bekräftade att även collegetyg kunde fungera för slöjdarbetet. Ett annat exempel framkom under en av Skolinspektionens lektionsobservationer där en elev hade sytt en tröja som eleven tyckte blev för vid och hade fått för långa ärmar. Eleven hade som förslag att korta ärmen där eleven lagt till en spets samt rita om vidden på tröjan. Läraren samtalade sedan med eleven om hur hen kunde mäta, markera och nåla för att förändra tröjans utformning.

Lärarna ger eleverna stöd löpande och återkoppling under pågående arbetsprocess. Lärare och elever uppger att lärarna cirkulerar i sina respektive slöjdsalar och hjälper eleverna med att lösa problem som uppstår i arbetet. Elever berättar att lärare visar och förklarar om eleverna behöver hjälp, men att eleverna sedan får visa att de själva kan utföra momentet. Elever uppger att lärare även enskilt kan ge elever förslag på verktyg, slöjdteknik och lämpliga material. Skolinspektionens lektionsobservation inom materialinriktningen textil bekräftar detta då en elev önskade använda ett stretchigt tyg som material i slöjdarbetet med en väska, trots att ett fastare och styvare tyg kunde ha varit lämpligare till produkten. Läraren föreslog därför att eleven skulle använda ett mellanlägg för att det skulle fungera lättare att arbeta. Under Skolinspektionens lektionsobservation inom materialinriktningen trä och metall fanns också exempel där lärare gav råd om slöjdteknik. Bland annat gav lärare tips till elever hur de kunde spänna fast metall på ett annat sätt för att kunna böja materialet lättare. Vidare gav läraren information till elever om att markera en grop i metall med en körnare innan hål borrades med pelarborr. Lärare och elever berättar även att kortare genomgångar sker i slöjdamnet där lärare kan ge eleverna gemensam information, såsom vilken tjocklek på sandpapper som eleverna bör använda för att slipa ett trämaterial eller vilken tjocklek på garn som de bör använda inom olika garntekniker. Lärare och elever berättar att det i salarna även finns nedskrivna mönster och mallar med steg-för-steg-beskrivningar som elever kan följa under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande men att eleverna endast i viss utsträckning får möjlighet att dela erfarenheter med varandra i ett gemensamt lärande.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Rektorn uppger i intervju att slöjdundervisningen

formas olika beroende på elevernas olika förmågor och att förväntningar på eleverna ökar med åldern. Såväl lärare som elever berättar att de inom slöjdamnet arbetar med olika hantverkstekniker och att lärarna har höga förväntningar på alla elever utifrån varje elevs förmåga. I materialinriktningen textil uppger lärare och elever att eleverna inom ett arbetsområde, som exempelvis sömnad, får välja vilken slutprodukt de ska tillverka, till exempel sy ett klädesplagg eller en necessär. Som utmaning kan elever inom materialinriktningen textil lägga till fler detaljer på sitt slöjdalster som att ha ett innerfoder, brodera med skuggning, lägga till en dragkedja eller ficka på ett klädesplagg. På liknande sätt beskriver lärare och elever att lärare kan underlätta arbetsmoment för vissa elever, exempelvis att elever kan få göra tygtryck istället för att brodera på klädesplagg. Av dokument som Skolinspektionen har begärt in från huvudmannen framgår att det finns ett moment inom materialinriktningen textil med fokus på garnteknik som elever kan utföra på olika svårighetsnivåer. Lärare som undervisar i materialinriktningen uppger att elevernas förkunskaper skiljer sig åt och att vissa elever behöver mer träning innan de börjar virka, till exempel att virka luftmaskor, för att läraren ska få syn på vad eleven kan och därefter föreslå något på rätt nivå. Lärare och elever berättar att inom materialinriktningen trä och metall kan elever få samma typ av uppgift, men att eleverna sedan kan välja en egen design och att utföra den på olika sätt. Läraren i materialinriktningen trä och metall uppger att hen utmanar eleverna att komma vidare och prova nytt genom att visa exempel och vilka verktyg hen använt för att få fram olika uttrycksätt. Bland annat arbetar eleverna i en årskurs med att tillverka metallblommor där personliga detaljer och kreativa uttryck, som att markera ut nerver på blad med mönster, kan göra arbetet mer avancerat.

Det skiljer sig åt mellan materialinriktningarna i vilken mån elever ges möjligheter att arbeta tillsammans och dela erfarenheter i ett gemensamt lärande. Lärare i respektive materialinriktning uppger att de i huvudsak inte organiserar undervisningen så att elever får arbeta gruppvis eller parvis, men att elever kan hjälpas åt inom ett slöjdprojekt, vilket elever bekräftar. Elever beskriver att de vanligtvis frågar klasskamrater om de får problem i arbetet och först därefter frågar läraren vid behov. Exempel på spontana samarbeten framkom under Skolinspektionens lektionsobservationer där elever parvis samarbetade med att såga och klippa i metall eller med att mönsteranpassa tyg. I intervjuer med lärare och elever framkommer däremot att lärare som undervisar i materialinriktningen textil samlar eleverna i slutet av lektionerna och låter dem muntligt lyfta reflektioner och dela lärdomar från den gångna lektionen.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocessen och resultat tillsammans med lärare.

Lärare ställer frågor löpande till eleverna och låter dem utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. Elever och lärare uppger att inom materialinriktningen trä och metall för eleverna loggbok om slöjdarbetet där elever ska berätta och reflektera om slöjdprocessen utifrån givna frågor. Av dokument som har sätts in av huvudmannen sker dokumentation löpande inom materialinriktningen trä och metall i samtliga årskurser under processen där elevers beskrivningar, reflektioner och foton av arbetet med slöjdalster samlas. En elev berättar i intervju att hen exempelvis hade reflekterat över att hen hade kunde ha använt tjockare trä till några hjul för att göra ett slöjdalster stadigare. Lärare och elever uppger att läraren i materialinriktningen trä och metall regelbundet kommenterar det eleverna skrivit i sina loggböcker, exempelvis att eleverna bör använda rätt begrepp för verktyg. I intervjuer med lärare och elever samt i Skolinspektionens lektionsobservation av materialinriktningen textil framkommer att varje lektion avslutas med muntliga reflektioner i helgrupp. Läraren ger då återkoppling och för dialog med eleverna om vad de har arbetat med, hur det har gått, om något varit svårt och vad de ska gå vidare med den kommande lektionen. Av intervjuer och av dokument som har begärts in av huvudmannen framgår det att eleverna även genomför en slututvärdering av slöjdarbeten i båda materialinriktningarna under alla årskurser. De utvärderar och reflekterar över vad de gjorde, vad som kunde göras annorlunda och om hur arbetet blev. Eleverna får skriftligt reflektera över slutresultatet av slöjdalster de tillverkat. Elevernas reflektioner utgår från frågor såsom vilka lärdomar elever har fått, vilket material och vilka verktyg de har använt i arbetet, vilka beslut eleverna har tagit och varför de tagit dessa beslut under arbetsprocessen samt vad de kunnat göra annorlunda.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Enligt läroplanen ska eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹

Motiveringen till utvecklingsområdet är att arbetsformerna utgörs av individuellt arbete och att elever främst arbetar tillsammans på egna initiativ. Genom att variera arbetsformer och låta eleverna arbeta både enskilt, i par och i grupp ges eleverna möjlighet till att dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna varierar arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

---

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen i viss utsträckning ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material. Däremot får eleverna kunskap om olika slöjdmeter utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får till viss del kunskaper om materials egenskaper, men elever får sällan kunskaper om hur materials ursprung, framställning och transporter kan påverka miljön. Lärare och elever uppger att de inom materialinriktningen trä och metall har möjlighet att tillverka slöjdalster av flera olika träslag i slöjdsalen däribland furu, enträ, björk, körsbärsträ och äppelträ samt flera metaller såsom aluminium, koppar och mässing. Det framkommer att lärare som undervisar i materialinriktningen trä och metall går igenom vilka träslag som passar till vilka föremål, till exempel att björk är hårdare än furu och därför håller bättre och att en-, äppel- eller körsbärsträ är att föredra framför furu vid tillverkningen av smörknivar. Elever bekräftar i intervju att de får rekommendationer av lärare vilket material som kan passa till ett visst slöjdalster. Elever uppger även att lärare inom materialinriktningen trä och metall har nämnt att kostnaden för olika material kan variera samt att material kan vara olika hårda att bearbeta. Elever berättar att de inom materialinriktningen textil har möjlighet att tillverka slöjdalster med olika sorters garner och tyger samt att lärare i materialinriktningen textil exempelvis gett elever råd om att elastiskt tyg fungerar bättre till muddar på en tröja. Däremot framkommer det i intervjuer med lärare och elever att undervisningen sällan omfattar olika materials ursprung, miljöpåverkan utifrån transporter inom trä- och tygindustrin eller materials framställning.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda och håller länge. Lärare uppger att de inom båda materialinriktningarna går igenom metoder för hur produkter blir hållbara. Exempelvis får elever i materialinriktningen trä och metall lära sig att olja in slöjdalster med paraffinolja för att minimera risken för sprickor och att lackning av träprodukter gör att de inte färgar av sig. Lärare och elever berättar att de både limmar och skruvar ihop trä så att ihopsatta slöjdalster blir mer hållbara. En lärare uppger att elever i materialinriktningen trä och metall även lär sig att löda och svetsa ihop metallmaterial. Exempel från materialinriktningen textil, som lärare och elever lyfter, är vikten av att fixera tryckfärg och att fästa trådar ordentligt samt att sick-sacksöm gör att tyg inte fransar sig, vilket gör att plaggen håller bättre vid tvätt. Under Skolinspektionens lektionsobservationer framkom flera exempel på undervisning om slöjdmeter där lärare bland annat synliggjorde för elever att det kan fungera att tillverka slöjdalster med smalare sömsmån för stretchigt tyg än sömsmån för annat vävt tyg eller hur elever skapar gängor och muttrar för att bitar ska sitta ihop på ett säkert sätt. Vidare framkommer det att elever har kvar och använder slöjdalster från materialinriktningen trä och metall i flera år såsom brickor, skålar och olika inredningsdetaljer.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får göra självständiga val av metoder för resurshushållning som bidrar till hållbarhet. Rektorn uppger i intervjun att lärare arbetar med återbruk där material får en ny funktion. Rektorn och lärare uppger i intervjuer att de främjar hållbarhetsperspektivet genom att arbeta med återbruk av material i slöjdundervisningen. Lärare i materialinriktningen trä och metall uppger att eleverna återvinner burkar från skolans matsal i tillverkningen av slöjdalster såsom metallblommor. Lärare i materialinriktningen trä och metall uppger att hen uppmärksammar eleverna på att materialet är återvunnet och uppmanar eleverna att nyttja materialets form optimalt i de föremål som eleverna ska tillverka. Av intervjuer med lärare och elever framgår det att de arbetar med ett återvinningsprojekt inom materialinriktningen textil där elever får sy om och laga kläder. Lärare uppger att många elever tar med kläder hemifrån som de syr om eller lagar under slöjdlektioner och i samband med det berättar lärare också om återbruk och återvinning av material. I intervju med lärare framkommer det exempelvis att elever har sytt om en tidigare skjorta till en kjol och högmidjade jeans till lågmidjade jeans. Under en av

Skolinspektionens lektionsobservationer i materialinriktningen trä och metall fick elever i årskurs 9 lära sig tekniken att göra nya gängor på en rundstång av metall inom materialinriktningen trä och metall. I intervju lyfter lärare att förhoppningen är att elever tar med sig lärdomar från slöjdundervisningen och kan tillämpa dem hemma. Av intervjuer med lärare och elever framgår vidare att elever har fått lära sig att hushålla med resurser. Det finns lådor i skolans slöjdsalar med överblivet material som går att återanvända till nya slöjdprojekt. Elever uppger exempelvis att de kan använda samma material flera gånger ifall de syr om något eller lägger material i kanten så att fler ska kunna använda metallbitar eller träbitar. Elever berättar att lärare har visat exempel där någon klippt mitt i ett tygstycke och att de samtalat om att spara material. Elever berättar även att lärare i materialinriktningen trä och metall går igenom att elever ska placera sina mallar i hörn av material så att inte alltför mycket slöjdmaterial ska gå till spillo. Samtliga intervjuade elever uppger att det är som en grundlärdom att inte slösa på material och att de förstår att material kan kosta och att många elever ska dela på materialet samt att det ska räcka under två terminer.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.² Av kursplanen för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla

---

² Lgr22, 2.2 Kunskaper.

förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att undervisningen endast i viss utsträckning ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material. Genom att utforma en undervisning som synliggör olika materials egenskaper, ursprung, framställning och transport ur ett hållbarhetsperspektiv kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om hur olika material påverkar miljön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om materials egenskaper utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i låg utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn i begränsad omfattning har organiserat slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn har delvis organiserat så att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen, men har inte sett till att elever i årskurs 8 och 9 får

---

³ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

göra ett medvetet och underbyggt val av materialinriktning. Rektorn uppger att elever läser båda materialinriktningarna växelvis under årskurs 7 medan det varierar mellan olika klasser i årskurs 8. Elever som nu går i årskurs 9 valde sin materialinriktning redan i årskurs 7. Rektorn berättar att slöjdgrupperna är könsblandade, vilket dokument som Skolinspektionen har begärt in från huvudmannen bekräftar. I årskurs 9 visar dokumenten däremot en större överrepresentation av flickor som har materialinriktningen textil och motsvarande för pojkar i materialinriktningen trä och metall. Av intervjuer med lärare och elever har valet av materialinriktning inte varit medvetet och underbyggt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Elever berättar att valet av materialinriktning genomfördes genom att klassens mentorer frågade eleverna vilken materialinriktning de ville ha. Elever och lärare uppger dock att många elever gör kompisval istället för intressestyrt val av materialinriktning. I Skolinspektionens lektionsobservationer i en årskurs 9 framkom att samtliga elever som hade materialinriktningen textil var flickor medan samtliga som hade trä och metall var pojkar. Elever uppger i intervjuer att lärarna inte har problematiserat eller samtalat med eleverna om könsstereotypa val. Rektorn lyfter att det finns en ambition på skolan att skapa mer blandade elevgrupper med flickor och pojkar inom slöjddämnet genom att slöjdgrupper blir mer blandade om materialinriktningarna organiseras terminsvis för elever. Vidare framgår av intervju med lärare och elever att såväl flickor som pojkar får arbeta med material från båda materialinriktningarna i årskurs 7. I materialinriktningen trä och metall arbetar eleverna med metall dock först i årskurs 9, vilket gör att merparten av flickorna i årskurs 9 inte får möjlighet att arbeta med metall utifrån skolans nuvarande slöjdorganisation. Lärarna uppger att elever har möjlighet att prova olika materials kombinationsmöjligheter inom respektive materialinriktning där exempelvis elever i materialinriktningen textil kunnat använda plast alternativt skinn i botten på virkade väskor eller plast som genomskinlig ficka i tygplånbok. Elever bekräftar detta och ger som exempel att de har kunnat kombinera plast och tyg. Av dokument som har begärts in från huvudmannen samt i intervjuer med rektorn och lärare framgår det att slöjdlärare visserligen har avsatt tid för gemensam planering men att lärarna inte samverkar med varandra i syfte att alla elever oberoende av könstillhörighet ska få prova olika material och dess kombinationsmöjligheter med varandra. Rektorn uppger att skolledningen inte har insyn i dessa möten och att ingen kontinuerlig uppföljning av innehållet gjorts, men tror att samverkan mellan slöjdlärarna i slöjdundervisningen skulle kunna utvecklas ytterligare.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar sällan med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt eller utmanar eleverna i deras val av material och metod utifrån ett icke-könstraditionellt perspektiv. Lärarna arbetar sällan medvetet i undervisningen för att vidga elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionella val. Även om lärarna och rektorn i intervjuer lyfter fram att elevernas val inom slöjddämnet är könsstereotypa uppger lärarna att de i begränsad omfattning synliggör hur könsbundna föreställningar kan påverka och begränsa eleverna i vardagen och i framtida val av exempelvis utbildning och yrke. Elever berättar däremot att såväl flickor som pojkar bemöts på samma sätt av lärare samt att i klasser där elever har könsblandade slöjdgrupper arbetar flickor och pojkar tillsammans. Det framkommer endast något exempel på att elever kan utmanas i val av material och metod utifrån ett icke-könstraditionellt perspektiv.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt samt se till att flickor och pojkar ges möjlighet att prova olika material och dess kombinationsmöjligheter med varandra.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.⁴ Av kursplanen i slöjd framgår att eleverna i årskurs 7-9 ska få prova materialen metall, textil, trä och andra material.

---

⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

Eleverna ska även få prova materialens kombinationsmöjligheter med varandra.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn inte organiserat så att det val av materialinriktning som eleverna gör är medvetet eller underbyggt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Vidare samverkar inte lärarna i de båda materialinriktningarna så att såväl flickor som pojkar får prova material från båda materialinriktningarna. Genom att rektorn ser till att flickor och pojkar blir medvetna om traditionella könsmonster och uppmärksammas på att de kan göra vilket val de vill oavsett könstillhörighet ökar möjligheten till ett underbyggt val. Dessutom ökar möjligheten att traditionella könsroller motverkas. För att elever inte ska fastna i traditionella könsmonster behöver både flickor och pojkar få möjlighet att arbeta med olika material, som trä, metall och textil samt utforska hur dessa kan kombineras.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn organiserar slöjdämnet så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt samt se till att både flickor och pojkar får prova olika material och dess kombinationsmöjligheter med varandra.

Utvecklingsområde 4

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet tillsammans med eleverna.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.⁶

---

⁵ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

⁶ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmönster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁷

På Skolinspektionens vägnar

X Sofia Granberg

Beslutsfattare
Signerat av: Sofia Granberg

X Ann Goliath-Pillola

Föredragande
Signerat av: Ann Goliath Pillola

I handläggningen av ärendet har även utredare Malin Larsson och Roger Persson deltagit.

---

⁷ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-05-05

Bilaga 1: Granskningens utgångspunkter

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Ångskolan den 31 mars 2026. Besöket genomfördes av utredarna Ann Goliath-Pillóla och Malin Larsson.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Sundbybergs kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1–9. Förskoleklass och årskurserna 1-6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går cirka 1000 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och biträdande rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdamnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁸

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁹ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹⁰

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹¹

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹²

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹³ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

---

⁸ 26 kap. 20 § skollagen.

⁹ 1 kap. 4 § skollagen.

¹⁰ 1 kap. 5 § skollagen.

¹¹ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

¹² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹³ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹⁴

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁵

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

---

¹⁴ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁵ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹⁶

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁷

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁸

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁹

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

---

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁸ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.²⁰

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²¹

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²² Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²³ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁴

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

---

²⁰ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²¹ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

²² 2 kap. 9 § skollagen.

²³ 2 kap. 10 § skollagen.

²⁴ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁵

---

²⁵ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.